

Intermediárny vulkanizmus v Matre je bádenského veku. Spodnobádenský a strednobádenský vulkanizmus sprevádza rozsiahla postvulkanická hydrotermálna činnosť, vrchnobádenské andezitobazalty nie sú hydrotermálnymi premenami postihnuté.

Podľa väčšiny maďarských geológov centrálnu časť vulkanického masívu tvorí kolapsovaná kalderová štruktúra. V jej hlbších častiach sa predpokladá prítomnosť doteraz nepotvrdeného subvulkanického telesa. S vývojovými etapami kaldery sa geneticky spája vznik žilného polymetalického (hlavne galenit, sfalerit, pyrit, chalkopyrit a i.) a impregnačného (pyrit, pyrotín, chalkopyrit) zrudnenia. Najznámejšie polymetalické ložiská sú v Gyöngyösorszi, Mátraszentimre, Bányabércz a Parád-sasvár. Z nich sú prvé dve v ťažbe.

AKTUALITY

Nové poznatky o lazulitovej mineralizácii v Tríbeči

JÁN JAHN

New knowledge about the lazulite mineralization in the Tríbeč Mts. (Middle Slovakia)

An epigenetic lazulite mineralization has been found to occur in Mesozoic sequences of the Tríbeč Mts. Mesozoic strata form there a sequence in "envelope" position. Ascertained lazulite mineralization is a product of Upper Cretaceous tectonomagmatic processes although the possibility of Cenozoic age of mineralization may be not excluded. It is supposed that the source of the phosphorus was in the crystalline of the Tríbeč Mts. range.

V spodnom triase obalovej série Tríbeča sa vyskytuje epigenetická lazulitová mineralizácia. Litológia spodného triasu je známa z prác Bieleho (1962). Prejavy lazulitovej paragenézy sa našli na dvanástich lokalitách medzi Nitrou a Skýcovom. Na západnom okraji Tríbeča sa lazulit našiel v Súfovciach.

V hydrotermálnych žilách kremeňa je pyrit známy v dvoch generáciách. Staršia generácia geneticky pravdepodobne súvisí so vznikom opisovanej mineralizácie. Kremeň je biely, celistvý a drúzovitý. Obsahuje kostrovito vyleptané dutiny so zvyškami lazulitu s limonitom. Spekularit tvorí ryhované tabuľky alebo krátke žilky. V kremeňi sa vyskytuje cinabarit (Zobor) a galenit (Veľčice). Baryt tvorí biele tabuľkovité agregáty a krátke žilky. Lazulit je na väčšine lokalít tmavomodrý. Primárna zmena farby sa zistila severozápadne od Jelenca. Minerál je xenomorfný. Tvorí šošovky alebo tenké, niekoľko cm dlhé žilky. V okolí kremeňových žíl (kremence) sa zistil na kóte 405 v skupine Zobora. Zvetrávaním sa povlieka žltozeleným povlakom alebo tvorí svetložltú kôru.

Výskyty sericitu, chloritu a mastenca súvisia s regionálnou dynamometamorfózou.

C. Varček — F. Regásek (1962) kladú podobné prejavy mineralizácie spodného triasu do súvisu s tektonomagmatickými procesmi vo vrchnej kriede. Ale úplne nemožno vylúčiť ani vplyv terciérneho magmatizmu aspoň na časť tunajšej mineralizácie.

Lazulit nie je známy z kryštalinika Tríbeča. Fosfor sa viaže na apatit, známy aj z rudných žíl vo východnej časti pohoria (Brezovo). Ale kryštalinikum Tríbeča teoreticky predstavuje reálny zdroj mineralizovaných roztokov uvedenej lazulitovej paragenézy.

Doručené 16. 2. 1979